

Sygn. akt VII U 1634/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Lucyna Łaciak
Protokolant:	Emilia Poddębniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2016 r. w W.

sprawy E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury i kapitału początkowego

na skutek odwołania E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 26 sierpnia 2015r. nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona E. K., w imieniu której działał pełnomocnik profesjonalny, pismem złożonym w dniu 13 października 2015 roku złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 sierpnia 2015 roku, znak: ENM/1/(...) i wniosła o uchylenie decyzji w całości oraz dopuszczenie dowodu

z opinii biegłego z zakresu księgowości w celu dokonania obliczenia kapitału początkowego oraz ustalenia czy kapitał początkowy został obliczony przy uwzględnieniu 20 lat kalendarzowych najkorzystniejszych dla odwołującej z całego okresu ubezpieczenia. Odwołująca wskazała, że w dniu 26 sierpnia 2015 roku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zmienił wcześniejszą decyzję z dnia 4 sierpnia 2015 roku dokonując korekty wyliczenia. Oddział nie wskazał jednak na czym polegał błąd ani w jaki sposób dokonano korekty.

W ocenie ubezpieczonej, organ rentowy nie dokonał wyboru najkorzystniejszego dla niej okresu ubezpieczenia, ponieważ wybrał lata, w których przepracowała jedynie kilka miesięcy zamiast okresu, w którym odwołująca przepracowała pełny rok. W ocenie ubezpieczonej nie jest jasne, czy organ zgodnie z jej wnioskiem uwzględnił wszystkie okresy podlegające wliczeniu, w tym okresy urlopów wychowawczych. Odwołująca wskazała, że z uwagi na liczne błędy organu przy obliczaniu kapitału początkowego, stażu pracy oraz wyliczaniu wysokości emerytury konieczne jest sprawdzenie wyliczeń przez biegłego (k. 2-4 a. s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy wskazał, iż decyzją z dnia 17 grudnia 2014 roku przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia

5 października 2014 roku. Z kolei zaskarżoną decyzją z dnia 26 sierpnia 2015 roku dokonał korekty stażu pracy ubezpieczonej, ustalając, iż wyniósł on 31 lat, 4 miesiące i 26 dni okresów składkowych oraz 8 lat 7 miesięcy i 15 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy podniósł, iż kapitał początkowy ubezpieczonej został ustalony w najkorzystniejszym wariantcie, tj. z okresu faktycznego podlegania ubezpieczeniu ze wskaźnikiem wysokości kapitału początkowego wynoszącym 94,08% i przy uwzględnieniu przepisów z dnia 5 marca 2015 o zmianie ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. przy przeliczeniu urlopów wychowawczych po 1,3% podstawy wymiaru kapitału początkowego za każdy rok z tych okresów, z uwzględnieniem pełnych miesięcy (a nie jak dotychczas 0,7%). Wskaźnik wysokości kapitału początkowego liczony z 10 kolejnych lat kalendarzowych wynosi 78,89%, natomiast z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia – 83,52%. Wskaźniki te są zatem niższe od wskaźnika przyjętego do wyliczenia emerytury ubezpieczonej (k. 6 a. s.).

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2016 roku Sąd oddalił wniosek ubezpieczonej o powołanie biegłego. W związku z tym pełnomocnik ubezpieczonej złożył zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. (k. 17 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 września 2014 roku E. K. złożyła wniosek o emeryturę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. (k. 1 a. r.).

Decyzją z dnia 17 grudnia 2014 roku, znak: ENM/1/(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. przyznał ubezpieczonej emeryturę. W decyzji organ wskazał, iż do ustalenia wysokości emerytury przyjął 26 lat, 8 miesięcy i 13 dni okresów składkowych oraz 8 lat, 7 miesięcy i 15 dni okresów nieskładkowych oraz wysokość zgromadzonego kapitału początkowego. Organ przyjął do ustalenia wymiaru emerytury przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2002 roku do 2011 roku (k. 15-17 a. r.).

Pismem z dnia 4 maja 2015 roku ubezpieczona wniosła o ponowne wyliczenie kapitału początkowego wskazując na nowelizację ustawy w zakresie urlopów wychowawczych (k. 44 a. r.).

Decyzją o przeliczeniu emerytury z dnia 4 sierpnia 2015 roku, znak: ENM/1/(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. ustalił, iż do wyliczenia emerytury ubezpieczonej uwzględnić należy 31 lat, 4 miesiące i 26 dni okresów składkowych oraz 8 lat, 7 miesięcy i 15 dni okresów nieskładkowych. Organ dokonał również ponownego ustalenia kapitału początkowego wskazując, iż kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 181544,00 złotych, a kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 384503,89 złotych. Na emeryturę ubezpieczonej, zgodnie z art. 183 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ustawa emerytalna”), składa się 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej oraz 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej (k. 46 a. r.).

Decyzją o przeliczeniu emerytury z dnia 26 sierpnia 2015 roku, znak: ENM/1/(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. dokonał korekty wcześniejszej wydanej decyzji z dnia 5 sierpnia 2015 roku i wskazał, że kapitał początkowy na koncie ubezpieczonej wynosi 412039,23 złotych. Decyzją z dnia 26 sierpnia 2015 roku organ dokonał ponownego przeliczenia emerytury z uwzględnieniem skorygowanego kapitału początkowego oraz wyliczył przysługujące ubezpieczonej wyrównania za okres od dnia 1 maja 2015 roku do dnia 30 września 2015 roku. Organ przyjął do ustalenia wymiaru emerytury przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2002 roku do 2011 roku (k. 48-49v a. r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów, w tym akt rentowych. Dokumenty przedłożone przez strony niniejszego postępowania stanowią obiektywny oraz w pełni wiarygodny materiał dowodowy i Sąd przyjął je za podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, odwołanie ubezpieczonej nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odwołująca pismem z dnia 4 maja 2015 roku wszczęła postępowanie o przeliczenie wysokości kapitału początkowego w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 marca 2015 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej „ustawa nowelizująca”).

Zgodnie z ustawą nowelizującą w art. 174 dodano ustęp 2a w myśl którego przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 stosuje się art.

53 ust. 1 pkt 2. Zmiana ta polegała zatem w przypadku ubezpieczonej na wliczeniu – zgodnie ze wskazanymi wyżej przepisami – okresów urlopów wychowawczych do kapitału początkowego jako okresów składkowych. Zgodnie z art. 3 ustawy nowelizującej, organ rentowy jest zobowiązany do ponownego ustalenia emerytury na wniosek osoby uprawnionej, której organ rentowy ustalił kapitał początkowy z uwzględnieniem art. 174 ustawy rentowej w brzmieniu sprzed wyżej wskazanej nowelizacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j. t.) zwanej dalej „ustawą”, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Ponadto w myśl ustępu 6 tego artykułu, na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. Odwołująca, ani we wniosku o przyznanie emerytury z dnia 9 września 2014 roku, ani we wniosku o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego z dnia 4 maja 2015 roku, nie wnioskowała o ustalenie podstawy wymiaru emerytury na podstawie przeciętnej podstawy wymiaru składki w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

W myśl art. 16 ustawy, przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu. Należy podkreślić, iż zgodnie z treścią art. 175 ust. 1 zd. 2 ustawy, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jak i wysokości przychodów.

Zgodnie z art. 176 ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty w 1999 r. stanowi ustalona, w sposób określony w art. 15 ust. 4 i 5, przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 19 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, lub wniosek o ponowne ustalenie wysokości tych świadczeń.

Na wysokość przyznanej ubezpieczonej emerytury składają się dwa komponenty:

- emerytura obliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, stanowiąca równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Przepisy szczegółowo określają sposób ustalania średniego dalszego trwania życia;

- emerytura obliczona na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, którą oblicza się uwzględniając okresy składkowe i nieskładkowe ubezpieczonego oraz przelicza według podanych zgodnie z ustawą wskaźników.

Łączną wysokość emerytury ustala się zgodnie z określonymi w art. 183 ustawy emerytalnej proporcjami. Ubezpieczona osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w 2014 roku, a zatem do jej przypadku zastosowanie miał artykuł 183 ust. 5 ustawy emerytalnej, w myśl którego ubezpieczonej przysługuje emerytura wynosząca: 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej oraz 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Okolicznością bezsporną jest, iż organ rentowy popełnił błąd w decyzji z dnia 4 sierpnia 2015 roku. Błąd ten skorygował jednak kolejną decyzją z dnia 26 sierpnia 2015 roku, którą ubezpieczona zaskarżyła. Wskazać należy, iż wydanie decyzji z dnia 4 sierpnia 2015 roku zmieniającej wysokość kapitału początkowego nie było spowodowane błędem organu rentowego w decyzji z dnia 17 grudnia 2014 r., ale nowelizacją ustawy emerytalnej w zakresie wliczania okresów urlopów wychowawczych do podstawy wymiaru emerytury.

Odwołanie ubezpieczonej nie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ ubezpieczona nie wykazała wadliwości decyzji organu rentowego. W odwołaniu wskazała jedynie ogólnie, iż organ rentowy nie dokonał wyboru najkorzystniejszych lat do obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonej. Odwołująca – co należy podkreślić – reprezentowana przez pełnomocnika profesjonalnego, nie wykazała jednak żadnych podstaw, które pozwalałyby kwestionować wyliczenia organu rentowego. Jeżeli ubezpieczona twierdzi, że wyliczenia te są nieprawidłowe, to powinna była wykazać na jakiej podstawie to stwierdza,

a w szczególności przedstawić własne obliczenia, na podstawie których doszła do wniosku o błędzie w rozstrzygnięciu organu rentowego. Tymczasem w odwołaniu pełnomocnik ubezpieczonej wspomina jedynie o wcześniejszych błędach organu rentowego, których popełnienie implikuje w ocenie pełnomocnika konieczność sprawdzenia poprawności wyliczeń. Ponadto, na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2016 roku pełnomocnik odwołującej przyznała, iż wnioskuje o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego specjalisty z zakresu księgowości, ponieważ sama nie jest w stanie wyliczyć prawidłowej wysokości emerytury. Nasuwa się zatem wątpliwość skąd pełnomocnik ubezpieczonej powziął przekonanie o nieprawidłowości wyliczeń organu rentowego, skoro sam nie potrafi ich zweryfikować. Sama nieufność do organu rentowego i zakładanie z góry, że jego decyzje wymagają weryfikacji nie są wystarczającą przesłanką do wszczynania postępowania sądowego.

W ocenie Sądu takie działanie nie jest dopuszczalne i nie zasługuje na ochronę prawną. W istocie bowiem ubezpieczona wszczęła postępowanie sądowe bez jakichkolwiek podstaw do kwestionowania decyzji i nie jest w stanie wykazać błędów w decyzji organu rentowego. W tym samym kierunku zmierza wniosek odwołującej o powołanie biegłego sądowego z zakresu księgowości do zweryfikowania wyliczeń organu rentowego. Ubezpieczona nie stawia decyzji organu rentowego żadnych konkretnych zarzutów dotyczących przedstawionych wyliczeń, ale oczekuje, że biegły dokona ich całościowej weryfikacji. Zgodnie z art. 278 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Przez pojęcie wiadomości specjalnych można rozumieć „wiadomości, które znane są tylko fachowcom, nie są dostępne ogółowi” (A. Góra-Błaszczkowska, Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz. Art. 1-729, Warszawa 2015). Wskazać ponadto należy, iż zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego art. 278 k.p.c. jest „podstawą jurysdykcyjnego uprawnienia, a nie obowiązku Sądu, a zatem ocena potrzeby skorzystania z tego uprawnienia stanowi suwerenną decyzję Sądu, która, bez względu na jej treść, nie może uzasadniać zarzutu naruszenia art. 278 § 1 k.p.c.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2002 roku, sygn. akt I CKN 1466/00)

W ocenie Sądu weryfikacja poprawności wyliczenia wysokości emerytury przez organ rentowy jest z pewnością zadaniem czasochłonnym i wymaga dokonania szeregu wyliczeń, jednak nie wymaga wiadomości specjalnych biegłego z zakresu księgowości. Przeprowadzenie takiej weryfikacji wymaga wnikliwej analizy przepisów ustawy i wykonania szeregu działań matematycznych, które nie wymagają jednak specjalisty z zakresu księgowości. Posiadanie uprawnień i umiejętności księgowego z pewnością ułatwiłoby to zadanie, ale nie jest warunkiem koniecznym jego wykonania. W ocenie Sądu sama lektura ustawy i podstawowa wiedza matematyczna są wystarczające do zweryfikowania zaskarżonej decyzji.

Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 6 listopada 2015 r. (sygn. akt I ACa 1026/15) stwierdzając, że „rolą biegłego jest jedynie wsparcie sądu wiedzą specjalną w zakresie możliwości poczynienia w sprawie istotnych okoliczności, a nie zastąpienie strony we wskazaniu faktów, których ocena wymaga wiedzy matematycznej dla urzeczywistnienia konkretnej normy prawnej”. Sąd Apelacyjny przychylił się w tej sprawie do stanowiska Sądu Okręgowego, że dowód z opinii biegłego byłby celowy w przypadku gdyby kwestionowanie przez stronę wysokości zadłużenia opierało się na konkretnych zarzutach a zatem gdyby odwołująca przedstawiła jakiegokolwiek dowody poddające w wątpliwość dokumenty przedstawione przez drugą stronę. Nie jest natomiast zasadne powoływanie biegłego w sytuacji, w której strona nie wyjaśnia dlaczego w jej ocenie wyliczenia drugiej strony są nieprawidłowe i ocenę taką buduje bez wskazania żadnych konkretnych przesłanek. W związku z tym przeprowadzanie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości nie było w niniejszej sprawie zasadne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Zarządzenie: (...)